

6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNUNUN AMACI VE KAPSAMI

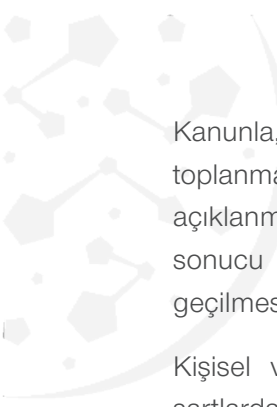

AMAÇ

2010 yılında 5982 sayılı Kanunla Anayasanın 20. maddesine eklenen fıkra ile, herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı anayasal bir hak olarak teminat altına alınmıştır. Bu bağlamda, bireylerin kendilerini ilgilendiren kişisel veriler üzerinde hangi hak ve yetkilere sahip olduğu ve kişisel verilerin hangi hallerde işlenebileceği hükme bağlanırken, kişisel verilerin korunmasına ilişkin usul ve esasların kanunla düzenleneceği öngörülmektedir.

Nitekim, Kanunun 1. maddesinde Kanunun amacı açık bir şekilde belirtilmiştir. Bu hükme göre amaç, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.

Maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere Kanunun amacı, kişisel verilerin işlenmesinin disiplin altına alınması ve Anayasada öngörülen başta özel hayatın gizliliği olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin korunmasıdır. Kanun ile son yıllarda önem kazanan, kişinin mahremiyetinin korunması ile veri güvenliğinin sağlanması ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasların düzenlenmesi de bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Kanunla, kişisel verilerin sınırsız biçimde ve gelişigüzel toplanmasının, yetkisiz kişilerin erişimine açılmasının, açıklanması veya amaç dışı ya da kötüye kullanımı sonucu kişilik haklarının ihlal edilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Kişisel verilerin hangi kurallara tabi olarak, hangi şartlarda işlenebileceği hususunu kontrol altına alma amacını güden Kanun, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin denetim mekanizmaları getirerek, bu verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini engellemeyi hedeflemektedir. Ayrıca, kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasların da düzenlenmesi Kanunun amaçları arasında yer almaktadır.

Bu maddeye göre Kanunun amacı:

- Kişisel verilerin işlenmesinde, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak,
- Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemek (disiplin altına almak),
- Kişilerin mahremiyetini korumak (özel hayatın gizliliği),
- Kişisel veri güvenliğini sağlamak, olarak sayılabilir.

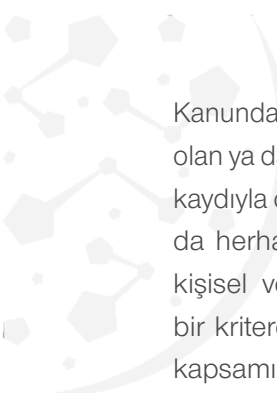
KAPSAM

1. Kanunun Kapsamı

Kanunun 2. maddesinde, Kanunun kapsamı belirtilmiştir. Bu maddeye göre Kanun, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanacaktır.

Kanunda kamu kurumları ile özel kuruluşlar açısından ayırım yapılmamıştır. Kanunun belirlediği usul ve esaslar kural olarak tüm kurum ve kuruluşlar için geçerlidir. Dolayısıyla kamu kurumlarının işlediği kişisel veriler hakkında da bu Kanun hükümleri uygulanacaktır.

6698 sayılı Kanun kapsamında koruma altına alınan kişisel veriler sadece gerçek kişilere ait olan kişisel veriler olup, tüzel kişilere ait olanlar koruma altında bulunmamaktadır. Fakat tüzel kişiye ait verinin elde edilmesi, bir veya birden fazla gerçek kişinin kimliğinin belirlenmesine neden oluyor ise, bu tür verilerin de Kanunun korumasından yararlanması mümkün olabilir. Bu durumda da esasen korunan, gerçek kişiye ilişkin kişisel veriler olmaktadır.

Kanunda kişisel verilerin kısmen veya tamamen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işlenmesi bakımından da herhangi bir fark öngörülmemiştir. Bu doğrultuda kişisel verilere ulaşımı kolaylaştıracak şekilde, belirli bir kritere göre yapılandırılmış her türlü sistem Kanun kapsamında değerlendirilecektir.

Günümüzde kişisel veriler, büyük oranda otomatik yollarla işlenmektedir. Daha önce otomatik olmayan yollarla işlenmiş verilerin ise, pek çok yerde hızla elektronik ortama aktarıldığı görülmektedir. Buna bağlı olarak, “tamamen veya kısmen otomatik yollarla işlenen veriler” ve “herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işlenen veriler” 6698 sayılı Kanun kapsamında koruma altına alınmıştır. Dolayısıyla Kanun otomatik olmayan yollarla işlenen verileri tamamen kapsam dışında bırakmamaktadır. Burada önemli olan otomatik olmayan yollarla işlenen verilerin veri kayıt sisteminin parçası olup olmadığıdır. Örneğin, herhangi bir kritere bağlı olmaksızın kişilerin ad ve soyadlarının rastgele bir şekilde kağıtta yer alması hali Kanun kapsamına girmemekle birlikte, söz konusu isimlerin belirli bir kritere göre bir kağıda kaydedilmesi halinde, bu veri kaydı Kanun kapsamında değerlendirilecektir. Bu çerçevede:

- Kanunda “kısmen veya tamamen otomatik yolla işleme” ifadesinin ne anlama geldiği açıklığa kavuşturulmamıştır. 108 sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesinde ise “otomatik işleme” ifadesinden; verilerin kaydı, bu verilere mantıksal ve/veya aritmetik işlemlerin uygulanması, verilerin değiştirilmesi, silinmesi, geri elde edilmesi veya dağıtılması işlemlerinin otomatik veya kısmen otomatik yöntemlerle gerçekleştirilmesinin anlaşılacağı ifade edilmiştir.
- Herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işlenen veriler de 6698 sayılı Kanun kapsamında korunmaktadır. Veri kayıt sistemi, Kanununun 3. maddesinde “*kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemi*” şeklinde tanımlanmıştır. Dolayısıyla elle işlenen (manuel) verilerin herhangi bir kriter gereği yapılandırılan bir kayıt sistemine dahil edilmesi durumunda, bu tür verilerle ilgili olarak da 6698 sayılı Kanun uygulanacaktır.
- Otomatik olmayan yollarla işlenen kişisel veriler, bir veri kayıt sisteminin parçası değilse Kanun kapsamında değerlendirilmeyecektir. Fakat bu durum ilgili verilerin kişisel veri niteliğini etkilemeyeceği için, bu verilere ilişkin hukuka aykırı eylemler de 5237 sayılı TCK kapsamında suç teşkil etmeye devam edecektir.

2. Kanun Kapsamına Girmeyen Haller

Kanun sadece gerçek kişilerle ilgili verilere uygulanır. Tüzel kişilerle ilgili veriler bu Kanun kapsamında değildir. Çünkü Kanununun 1. maddesinde “kişisel verileri işlenen gerçek kişiler” ifadesi kullanılmıştır.

Ayrıca, Kanununun kişisel verilerin işlenmesine ilişkin hükümleri fiziksel olarak kayıt altına alınan ve veri kayıt sisteminin parçası olmayan kişisel verilere de uygulanmaz. Nitekim, Kanununun 1. maddesinde “tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işlenmesi” ifadesi kullanılmıştır.

Öte yandan, Kanununun 28. maddesinde tamamen veya kısmen kapsam dışı olan haller hükme bağlanmıştır. Bu maddenin 1. fıkrasında tam istisnalar, 2. fıkrasında ise kısmi istisnalar düzenlenmiştir. Tam istisna halinde Kanun hükümleri hiçbir şekilde uygulanmayacaktır. Kısmi istisna hallerinde ise, Kanunun sadece bazı hükümleri uygulanmayacaktır.

a. Tamamen Kanun Kapsamı Dışında Tutulan Haller

Kanunun 28. maddesinin 1. fıkrasında, Kanunun kapsamına girmeyen haller tek tek sayılmıştır. Bunlar:

- Kişisel verilerin, üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülöklere uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi,
- Kişisel verilerin resmi istatistik ile anonim hâle getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi,
- Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi,
- Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütölen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi,

- Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesidir.

Kişisel verilerin kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi:

Kişisel verilerin, üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi durumunda Kanun hükümleri uygulanmaz.

Bu fıkra kapsamında; aynı konutta yaşayan aile fertlerinin aile içinde verilerinin işlenmesi noktasında istisna söz konusudur. Örneğin, doğum günü gibi özel günlerde aile içerisinde çekilen fotoğraflar bu Kanun kapsamında değildir. Ancak bu verilerin üçüncü kişilerle paylaşılması veya alenileştirilmesi halinde, örneğin doğum gününde çekilen fotoğrafların aleni olacak şekilde sosyal medyada paylaşılması durumunda istisnadan söz edilemeyecektir.

Kişisel verilerin resmi istatistik ile anonim hale getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi :

Kişisel verilerin resmi istatistik ile anonim hâle getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi durumunda Kanun hükümleri uygulanmaz. Buna göre kişisel verilerin resmi istatistik kapsamında işlenmesi durumunda kanun hükümleri uygulanmayacaktır.

Öte yandan araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla kişisel veri toplanması sonrasında verilerin anonim hale getirilmesi de istisna kapsamındadır. Örneğin, bir kamuoyu araştırma kuruluşu tarafından yapılan ankette yer alan kişisel verilerin sonradan anonim hale getirilmesi.

“Araştırma, planlama ve istatistik gibi” düzenlemesindeki “gibi” sözcüğü, bu sayılanların örnek olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla benzer yöntemlerin de istisna kapsamında yer alabileceği söylenebilir. Burada önemli olan, bu bilgilerin anonim hale getirilmiş olmasıdır.

Anonim hale getirmek ise; kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiç bir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişi ile ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesini ifade eder.

Kişisel verilerin sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi:

Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanmaz. Örneğin, halk tarafından bilinen bir sanatçının edebi amaçlarla biyografisinin yazılması, bu faaliyet alanı ile sınırlı olmak kaydıyla Kanun kapsamına girmemektedir.

Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi:

Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanmaz. Buna göre istihbarat birimlerinin millî savunmayı, kamu güvenliğini, millî güvenliği, kamu düzenini ve ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik faaliyetler kapsamında işlediği veriler Kanun kapsamı dışında tutulmaktadır. Aynı şekilde, belirtilen amaçlarla suç gelirlerinin aklanması, terörizmin finansmanının önlenmesi ve mali suçların araştırılması konusunda yetkili birimler tarafından yürütülen faaliyetler kapsamında işlenen veriler de bu istisna kapsamındadır.

Kişisel verilerin yargı ve infaz mercileri tarafından işlenmesi:

Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

b. Kısmen Kanun Kapsamı Dışında Tutulan Haller

Kanunun 28. maddesinin 2. fıkrasında sadece belli durum ve şartlarda Kanunun bazı maddeleri kapsamına girmeyen haller düzenlenmiştir. Buna göre; Kanunun amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak kaydıyla, veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen 10. madde, zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç ilgili kişinin haklarını düzenleyen 11. madde ve Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünü düzenleyen 16. madde hükümleri aşağıdaki faaliyet alanları ile sınırlı olmak üzere uygulanmaz:

- Kişisel veri işleminin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması. (Örneğin, bir polisin bir suçla ilgili şüphelinin kişisel verilerini işlemesi bu kapsamda değerlendirilebilecektir. Çünkü polisin hangi kişisel verilerini işlediği veya hangi amaçlarla işlediğini şüpheliye anlatması halinde, şüphelinin ilgili verileri yok etmesi veya silmesi riski doğacaktır.)
- İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi. (Örneğin, kişinin herkesin erişimine açık bir şekilde sosyal medya hesabında

kişisel verisini paylaşması halinde verinin işlenmesi.) Bu hükmün uygulanabilmesi için kişisel verilerin ilgili kişi tarafından alenileştirme iradesinin ortaya konulması ve farklı amaçlar doğrultusunda kullanılmaması gerekir.

- Kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması.
- Kişisel veri işlemenin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması.

Kanunda belirtildiği gibi 10., 11. ve 16. maddelerin uygulanmaması için maddede belirtilen hallerden birinin gerçekleşmesi gerekir. Ancak belirtmek gerekir ki, veri işlemenin her halükarda Kanunun amacına, temel ilkelerine uygun ve orantılı olması gerekir.

Nasuh Akar Mah. 1407. Sokak No:4 06520

Balgat-Çankaya/Ankara // www.kvkk.gov.tr

Tel: 0 (312) 216 50 00 // Faks: 0 (312) 216 50 52